Luonnolliset Ilmastotoimet Ry

Lausunto

18.11.2024

ASIA: K 16/2024

Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2024

Luonnolliset Ilmastotoimet Ry (”LI Ry”) kiittää mahdollisuudesta saada lausua tässä asiassa.

LI Ry on konkreettisia biogeenisiä välittömiä ilmastotoimia ja niihin liittyvää tieteellistä tutkimusta ja kansalaiskeskustelua edistävä riippumaton kansalaisjärjestö. Luonnolliset Ilmastotoimet Ry tukee kaikkia kustannustehokkaita ja merkittävästi haitattomia ilmastotoimia. LI Ry tukee myös markkinaehtoisen lähestymistavan laajentamista sille luonnollisesti soveltuville alueille. Toimien vaikuttavuusarvioissa niiden haittavaikutukset tulee arvioida nykyistä tarkemmin ja paremmin. Ilmastotoimet tulee valita siten, että ne eivät tarpeettomasti vaaranna suomalaista talouselämää, ja siten Suomalaisen hyvinvointivaltion toimintaedellytyksiä ja edelleen ilmastotoimien yleistä hyväksyttävyyttä.

LI Ry toteaa, että Suomi on ollut kansainvälisen ilmastopolitiikan edelläkävijä ja valtion keskipitkät tavoitteet ovat sekä kunnianhimoisia että tarpeellisia. Vaikka Suomi on ottanut isoja askeleita kohti ilmastotavoitteitaan, olemme jäämässä tavoitteistamme, joten on syytä uudelleenarvioida lähestymistapaamme.

Kuten Ilmastovuosikertomuksessa todetaan, Ilmastovuosikertomuksen tehtäviin ei kuulu tarvittavien lisätoimien yksilöinti, vaan Ilmastovuosikertomus raportoi ilmastosuunnitelmien toteutumisesta sekä sopeutumissuunnitelmaan sisältyvien toimien riittävyydestä. Ilmastovuosikertomus toteaa, että päästövähennystahti ei ole riittävä ilmastolain 2030 vuodelle asetetun 60 %:n päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi.

Luonnolliset Ilmastotoimet Ry:n mielestä on Suomen ilmastopolitiikka, ja sitä kautta myös Ilmastovuosikertomus, keskittynyt tehottomaan osaoptimointiin. Iso-osa toimista ja siten myös ilmastovuosikertomuksesta keskittyy taakanjakosektorin ja erityisesti liikenteen päästöjen laskentaan, suunnitelmien arviointiin ja tulosten läpikäyntiin, mutta erittäin tärkeäksi muodostuva maankäyttösektori on jäänyt ilman tarvittavia resursseja. Ilmastovuosikertomuksessa todetaan että:
- Tavoitteen saavuttaminen edellyttää lisätoimia maankäyttösektorilla sekä muilla

sektoreilla.
- Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) toimeenpano on edennyt ennakoitua hitaammin, koska toimille ei ole osoitettu rahoitusta suunnitelmassa oletetulla tavalla.
- Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman laajamittainen toimeenpano vaatii rahoituksen varmistamista.

Ilmastovuosikertomuksesta löytyy maankäyttösektorin ainoana yksilöitynä tavoitteiden saavuttamisen toimenpiteenä tarvittavan päästövajeen kattaminen maankäyttösektorin yksiköiden hankinnalla. Ottaen huomioon, että tällaista valtioiden välistä yksiköiden hankinnan markkinapaikkaa ei ole tässä vaiheessa olemassa, eikä EU ETS2 rekisterin ja markkinapaikan aikataulusta ole varmuutta, näyttäisi Suomen ilmastopolitiikka nojaavan maankäyttösektorin osalta arvailujen varaan. Vaikka EU ETS2 järjestelmän käyttöönotto pysyisikin suunnitellussa aikataulussa, eli olisi täysin toimiva vuoden 2027 aikana, ovat myöhemmät toimet, eli yksiköiden hankinta, kalliimpia kun nopeammat toimet, kuten Ilmastovuosikertomuksessa esitetty ForGrowth hanke on todennut. LI Ry pitää tärkeänä, että Suomi löytäisi riittävät resurssit ja riittävän poliittisen tuen, jotta maankäyttösektorin toimia voitaisiin tehdä paikallisesti, nopeasti ja kustannustehokkaasti.

Tieliikenne ja liikkuvuus

Ilmastovuosikertomuksessa on korostettu tieliikenteen kehityksen merkitystä taakanjakosektorin päästötavoitteiden saavuttamisessa. Ilmastovuosikertomuksessa on sanottu että:

- Fossiilittoman liikenteen tiekartassa ja KAISU:ssa on asetettu tavoitteeksi, että nolla ja vähäpäästöisten uusien teknologioiden osuus uusista myytävistä henkilöautoista kasvaa mahdollisimman lähelle sataa prosenttia vuoteen 2030 mennessä
- Liikenteen päästöjä tulisi KAISU:n tavoitteiden mukaisesti vähentää 50 % vuoteen 2030 mennessä.

Tieliikenteenpäästöjen vähentäminen 50%:a vertailutasoon nähden vuoteen 2030 mennessä edellyttää siis uusien rekisteröitävien autojen osalta vähäpäästöisten autojen osuuden kasvua lähelle 100%:a. Ilmastovuosikertomuksessa on todettu, että vuoden 2023 ensirekisteröidyistä henkilöautoista vaihtoehtoisilla käyttövoimilla toimivien osuus oli 54,5 %:a, mutta samalla nostettiin esiin huoli, että mikäli vuoden 2024 ensimmäisen kvartaalin heikko kysyntä jatkuu kauan, sähköautotavoitteen saavuttaminen muuttuu epätodennäköiseksi. Vuoden 2024 osalta on vähäpäästöisten autojen ensirekisteröinnin osuus tällä hetkellä 49 % (Tilastokeskus 2024), eli heikko kysyntä on jatkunut koko kuluvan vuoden. Ottaen myös huomioon, että Suomen autokanta on jatkuvasti vanheneva, kuten Ilmastovuosikertomuksessa on todettu, sekä

myös, että kotitalouksien kulutusmenot ovat kasvaneet tarkastelujaksolla 43 %:a (Ilmastovuosikertomus 2024), voi pitää epätodennäköisenä, että kotitalouksilla löytyisi riittävästi maksukykyä ylläpitämään fossiilittoman liikenteen tiekartassa ja KAISU:ssa asetettuja tavoitteita. Tämä kehitystrendi huomioiden, on entisestään tärkeämpää tarkistaa Suomen ilmastopolitiikka, -suunnitelmia ja -toimenpiteitä uusista näkökulmista, jotta löydettäisiin kokonaisuus millä Suomi pääsisi Ilmastolain mukaisiin tavoitteisiin. Kuten Ilmastovuosikertomuksessa on todettu, nykyiset toimet eivät riitä!

Luonnolliset Ilmastotoimet Ry toivoo, että Ilmastovuosikertomuksessa esitetyt tosiasiat ja toimenpiteiden riittämättömyys otettaisiin riittävän vakavasti ja että nykyiset suunnitelmat ja toimenpiteet arvioitaisiin uudestaan vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden näkökulmasta. LI Ry toivoo, että tulevissa arvioinneissa ja suunnitelmissa huomioitaisiin entisestään enemmän maankäyttösektorin päästövähennyspotentiaalia ja että mahdolliset korjaavat toimenpiteet tehtäisiin mahdollisimman nopeasti. Kuten ICVCM on todennut, jokainen minuutti, jokainen päivä, jokainen tonni ratkaisee.

Pirkka Vilén

Luonnolliset Ilmastoimet Ry